

Treindustrien

Årsmelding 2023

Trenettverket

- et verktøy for skog- og trenæringen

Organisasjonene Treindustrien, Treteknisk, Byggskolen, TreSenteret og TreFokus utgjør til sammen Trenettverket, som samarbeider tett og er organisert gjennom Treindustriens ledergruppe. Her legges kort- og langsiktige strategier, og oppgaver diskuteres og fordeles gjennom et fortløpende samarbeid.

Om de ulike organisasjonene

Treindustrien skal legge til rette for næringsutvikling og konkurransekraft i verdikjeden gjennom næringspolitisk arbeid i Norge, Norden og EU. Treindustrien skal fremme innovasjon og FoU slik at bedriftene er konkurransedyktige og foretrukne leverandører i markedet. Treindustriens Landsforening (TL) er tilsluttet NHO Byggenæringen og NHO.

Gjennom samarbeid med bedriftene, myndigheter, andre organisasjoner og ulike kompetansemiljøer jobber treindustrien, byggenæringen og skognæringen med å utvikle konkurransedyktige rammebetingelser. Treindustrien har også ansvar for å legge til rette for kompetanseutvikling i verdikjeden. Treindustrien har en aktiv rolle i det arbeidsgiverpolitiske arbeidet, hvor samarbeidet med NHO Byggenæringen, Byggevareindustrien og de andre bransjene i byggenæringen står sentralt.

Treindustrien er et medlemskapsbasert servicekontor som drives sammen med bransjeforeningen Treindustriens Landsforening, hvor begge ledes av samme administrerende direktør. Medlemsservice og informasjon er også en viktig oppgave overfor medlemmene. Treindustrien er lokalisert i NHO-fellesskapet i Næringslivets Hus i Middelthuns gate 27 på Majorstua i Oslo. Norsk Treteknisk Institutt og Stiftelsen Norges Byggskole er samlokalisert på Blindern. TreSenteret er lokalisert i Trondheim ved NTNU og TreFokus er lokalisert i Oslo.

Treteknisk arbeider med forskning, utvikling, innovasjon, kunnskapsformidling samt kontroll- og sertifiseringsordninger knyttet til treindustriell virksomhet. Treteknisk skal på utvalgte områder være i den internasjonale forskningsfronten. Samtidig skal Treteknisk være en foretrukket leverandør av tjenester for industriutvikling i trebasert industri. Treteknisk er organisert som en forening, og hovedtyngden av medlemmene er fra treindustrien.

Byggskolen er en stiftelse hvor stifterne er Treindustrien og Treteknisk. Hovedarbeidsområdet er kompetanseformidling, kursvirksomhet og kompetanseutvikling overfor treindustrien og denne industriens kunder. Byggskolens tilbud leveres i samspill med Treteknisk og Treindustrien.

TreSenteret er lokalisert ved NTNU i Trondheim, og er organisert som en forening som arbeider for å styrke tre-materialets rolle i undervisning og forskning ved NTNU og andre tekniske utdanningsinstitusjoner. Dette for å bidra til kompetanse i det prosjekterende og utførende ledd i

byggenæringen. Skogeierforbundet, Treindustrien og Treteknisk er de tre største medlemmene i foreningen.

TreFokus er et aksjeselskap som eies av Treindustrien og Skogeierforbundet, hvor Treindustrien er majoritets-eier. TreFokus er skog- og trenæringens felles organisasjon for markedsutvikling og informasjon med fokus på økt bruk av tre i bygg knyttet til by- og stedsutvikling.

Fokus på samarbeid – eksempler

De daglige lederne i organisasjonene i Trenettverket utgjør Treindustriens ledergruppe, som ledes av administrerende direktør i Treindustrien. Organisasjonene i Trenettverket har et tett og nært samarbeid for å fremme næringsutvikling i treindustrien og i verdikjeden.

Dagsorden påvirkes av markedsforhold, samfunnsutvikling, den politiske situasjonen, raske endringer i omgivelsene og medlemmenes langsiktige og kortsiktige behov:

- Samfunns mål, både nasjonale og internasjonale
- Markedsforhold og konkurransesituasjonen
- Kundebehov
- Kompetansebehov
- Den løpende dialogen med industrien og aktuelle saker fra de respektive styrene
- Dialog med andre bedrifter, aktører og organisasjoner i verdikjeden, ulike kunnskapsmiljøer, byggenæringen og i samfunnet for øvrig
- Næringspolitikk og rammebetingelser
- Initiativer og pålegg fra myndigheter og relevante organer i Norge og i EU
- Initiativer fra samarbeidende organisasjoner i Norden og i Europa
- Media
- FoU

Ledergruppen vurderer fordelingen og organiseringen av arbeidet i sine faste møter og fortløpende dialog. Mange av arbeidsoppgavene er av en slik karakter at det krever at flere av organisasjonene samarbeider. Noen eksempler på dette kan være:

- Oppfølging av FNs bærekraftsmål
- Naturavtalen
- Klimamålene
- Digitalisering av byggenæringen
- Industrialisering
- Sirkulær økonomi
- FoU-satsing på strategisk viktige områder
- Standardutvikling
- Markedsutvikling og nye bruksområder

- Næringspolitiske spørsmål
- Utvikling av insitamenter som ivaretar miljøet og som fremmer bærekraft i bygg og i samfunnsutviklingen
- Kunnskapsformidling, utarbeidelse av håndbøker o.l.
- Kursaktivitet
- Kompetanse i utførende ledd og trebasert utdanning
- Initiering, utvikling og realisering av byggeprosjekter

Bærekraftige bygg er i fokus for samarbeidet mellom organisasjonene i Trenettverket.

TreFokus har fokus på å fremme bærekraftige bygg- og energiløsninger, og jobber på mange arenaer for å tilføre markedet kunnskap om tre i bygg. Treteknisk sørger for FoU på prioriterte områder og tilfører kompetanse, mens Byggskolen sørger for kompetanseutvikling i dette arbeidet. Kobling mellom prosess- og produktutvikling er viktig i arbeidet med å utvikle konkurransedyktige løsninger i markedet.

Andre eksempler på samarbeid i Trenettverket er byggeprosjekter, høyhus i tre, studentboliger, anlegg og broer. På disse områdene aktiveres også samarbeid med andre aktører både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Når det gjelder markedsutvikling for økt bruk av tre, er felles innsats for økt bruk av fornybare bygningsmaterialer, industrialisering, standardisering av trebaserte konstruksjoner og produkter eksempler på samarbeidsområder. Nordiske og europeiske prosjekter inngår også i arbeidet.

FOTO: TODD SAUNDERS

Greig House, moderne arkitektur med materialer fra Kebony.

FOTO: INNTRÉ KJELDSTAD

Moderne arkitektur med K-pakker fra InnTre Kjeldstad.

Kunder etterspør i økende grad tre som byggemateriale, og miljø er også en konkurransefaktor. Dette skyldes ikke minst at Trenettverket har arbeidet målrettet med å synliggjøre treets miljømessige fortrinn. Organisasjonene har også engasjert seg i byggenæringens arbeid på dette området, og deltar aktivt i arbeidet med å utvikle og følge opp NHO Byggenæringens klima- og miljøpolitikk.

Organisasjonene i Trenettverket deltar på mange områder, som for eksempel oppfølging av revisjon av standarder og sertifiseringsordninger, og i utviklingen av BREEAM i Norge.

Treindustrien er en del av NHO-fellesskapet og deltar aktivt innenfor en rekke områder, som f.eks. energi, samferdselsløftet, Grønt Landtransportprogram, biobaserte verdikjeder, bioøkonomi, sirkulærøkonomi, energi, miljø og skatt.

FoU på strategiske områder er avgjørende for økt bruk av tre, samt utvikling og utnyttelse av skog- og treressursene. Initiering av FoU skjer gjennom dialog med egen industri, byggenæringen og skog- og trenæringen for øvrig. Synliggjøring av behovet for FoU overfor myndigheter og FoU-finansieringskilder er et viktig ledd i næringsutvikling for treindustrien og byggenæringen.

Kunnskapsformidling og informasjon er et løpende og viktig arbeidsområde. Kunnskapsserien «Fokus på Tre» og felles satsing på nettbasert informasjon er to sentrale knagger i dette arbeidet.

Kompetanse er en viktig faktor hos alle utøvende aktører i byggenæringen når det gjelder å øke bruken av tre. Trenettverket har de siste årene satset på kompetanseutvikling hos arkitekter, rådgivende ingeniører og entreprenører. Som et ledd i arbeidet er bransjen med på å finansiere professorat ved NTNU. Kunde- og industrirelvante problemstillinger følges opp gjennom samarbeidet med NTNU Wood. Gjennom NHO Byggenæringen jobbes det med mål om styrking av det regionale utdanningstilbudet, hvor fagarbeidere og livslang læring er viktige stikkord.

Digitalisering av byggenæringen, industrialisering, økte miljøkrav og overgangen til en mer sirkulær økonomi er aktuelle kompetansebehov i bedriftene. Treindustrien har en ledende rolle for strategisk bransjeutvikling.

Utover det rent faglige samarbeider Trenettverket på områder som arrangementer, møter og nettsider. Det aller meste av treinformasjon samles på den felles informasjonsportalen trefokus.no, og det krysspubliseres når det er hensiktsmessig.

2023 – Høy aktivitet og effektivisering av oppfølging

Økt bruk av digitale møter har gjort seg gjeldende også i 2023, og det er vanlig med hybride møter. Det har vært svært høy aktivitet i Treindustrien også i 2023. Den krevende generelle økonomiske situasjonen har gitt en utfordrende markeds-situasjon, særlig for bedrifter som er leverandører i bolig-markedet. Endrede rammebetingelser for energi har krevd bredt samarbeid, hvor digitalisering av møter gjør at kontakten med samarbeidspartnere er betydelig effektivisert.

2023 – Bærekraftsmålene, grunnlag for utvikling

Bærekraftsmålene ligger til grunn for oppfølging av næringspolitikk, næringsutvikling, kompetanse og FoU. Treindustrien har mål innenfor miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft.

2023 – Naturavtalen

Naturavtalen endrer forutsetningene for hele samfunnet, hvor skognæringen, byggenæringen og kommunene som planmyndighet spiller en viktig rolle. Dette ligger til grunn for oppfølging av næringspolitikk, næringsutvikling, kompetanse og FoU.

2023 – Produktdokumentasjon og produsentansvar

Produktdokumentasjon, produsentansvar og brukervennlighet i regelverket har vært viktige tema som er fulgt opp også i 2023. EUDR som erstatter dagens tømmerforordning EUTR forsterker krav til sporbarhet og ses i sammenheng med digitalisering. Dokumentasjonskrav og standardisering er av betydning når det gjelder FoU-behov, kompetanseutvikling og regelverksutvikling. Den nye byggevareforordningen skjerper kravene til produktdokumentasjon av både tekniske egenskaper og klima- og miljøtelser. Utviklingsbehovet ses i sammenheng med overgangen til sirkulær økonomi, hvor langlevde produkter vektlegges. Treindustrien samarbeider bredt med ulike ledd i verdikjeden i byggenæringen. Det overordnede målet er at produkter som bygges inn i byggverk har de egenskapene som er nødvendige for at det ferdige byggverket tilfredsstiller gjeldende krav. Det er også et mål å stimulere til produktutvikling i bransjen for å møte nye krav som stadig vil utvikles som følge av overordnede samfunns mål.

Generalforsamling 2023

FOTO: TREINDUSTRIEN

Omvisning hos Pfeifer Holz i Østerrike.

Treindustrien og TL holdt sine generalforsamlinger i München 29. april. Det deltok representanter fra 43 medlemsbedrifter, og 90,7 prosent av stemmene var representert. Årsmøteleder var Åge Holmestad i Moelven Limtre AS. Regnskap

FOTO: PASI AALTO

Omvisning hos ferdighusprodusenten Haas Fertigbau i München.

for 2022 ble godkjent. Generalforsamlingen tok styrets orientering om budsjett 2023 til orientering. Kostnadsutligning og valgkomiteens innstilling ble vedtatt.

Organisasjon

Treindustrien har kontor i Næringslivets Hus i Middelthuns gate 27 på Majorstuen. Treindustriens sekretariat har bestått av administrerende direktør Heidi Finstad, fagsjef for næringspolitikk og utvikling Tina Sletbak-Akerø og administrasjonssekretær Helene Amundsen. Fagleder teknologi og utvikling Eli Bjørhovde Rindal i Byggskolen inngikk i et nært samarbeid med Treindustrien.

Det bransjeinterne samarbeidet

Treindustriens styre gir i egenskap av bransjestrategisk ledende organ føringer for det bransjeinterne samarbeidet. Organisasjonene Treindustrien, Treteknisk, TreFokus, Tre-Senteret og Byggskolen utgjør sammen Trenettverket. Dets primære oppgave er å utrede og sette strategiene ut i livet. Treindustriens ledergruppe består av daglige ledere i Trenettverket og ledes av administrerende direktør i Treindustrien. Det er etablert et felles styringsverktøy og årshjul for organisasjonene i Trenettverket.

Treindustriens utvalg

Treindustrien har flere utvalg og prosjektgrupper hvor deltakelse fra medlemsbedriftene bidrar til prioriteringer av vesentlige forhold. Utvalgenes sammensetning er presentert bakerst i årsmeldingen.

Treindustriens HMS-utvalg

Treindustriens HMS-utvalg ble etablert i 2019. Formålet er å bidra til en positiv HMS-utvikling i bransjen. Basert på en gjennomgang av uønskede og alvorlige hendelser prioriterte utvalget innsatsområder som holdningsskapende arbeid, utvikling av kompetanse, erfaringsutveksling og samarbeid om utvikling av rutiner som bidrar til å gjøre treindustrien til en tryggere arbeidsplass. Det er utviklet et digitalt HMS-kurs til bruk i bransjen, delfinansiert av NHO, som også er fulgt opp i 2023.

FOTO: KEBONYAS

Kebony feirer 1 år uten skade med fravær.

FOTO: TREINDUSTRIEN

HMS-utvalget på befaring hos G3 Gausdal Treindustrier.

Treindustriens industrielle forum

Formålet med Treindustriens industrielle forum er å øke konkurransekraften til treindustrien gjennom økt ferdigstillingsgrad og automatisering, og ved å utvikle produkter og løsninger som møter nye behov i markedet. Forumet er arena for samarbeid om felles utfordringer knyttet til dette, og skal bidra til å forsterke innovasjonsevnen til norsk treindustri. Flere elementprodusenter har de senere årene tilknyttet seg Treindustrien. Forumet er møteplass for elementprodusentene i Treindustrien, samarbeider med andre aktører i verdikjeden og kobles opp mot bygg og marked.

Treindustriens arbeidsgruppe for produktinformasjon

Treindustriens produktinformasjonsgruppe består av ansatte i medlemsbedriftene som jobber med produkt-dokumentasjon, masterdata, standardisering, sertifiseringer og digital informasjonsflyt. Gruppen har fokus på utvikling av god og riktig produktinformasjon, samt digital informasjonsflyt mellom leverandører, kunder og brukere av produktinformasjon. Gruppen har i 2023 hatt stort fokus på den nye byggevareforordningen og hvilke krav som vil følge av denne. Miljødokumentasjon er et fokusområde, og gruppen har i 2023 bl.a. jobbet med standarder og miljødeklarasjoner (EPD). Gruppen har sett på omregningsfaktorer for riktig formidling av EPD-data når dette skal angis for salgshet for produktet.

Det er også igangsatt et arbeid overfor EPD Norge for å få mer enhetlig tolkning av hvordan EPD for trevirke skal utarbeides, da det er avdekket ulik praksis hos forskjellige fagmiljøer. Dette følges også opp inn mot den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN. Et annet fokusområde er elektronisk handel, der oppfølging av standarder for elektronisk handel og logistikk er et aktuelt tema, samt tiltak for å implementere elektronisk handel i byggenæringen. Arbeid og prosjekter som Treindustrien følger i BYGGSTAND forankres i Produktinformasjonsgruppen. Gruppen er representert i Kvalitetsforum for NOBB hos Norsk Byggjeneste.

Treindustriens Utvalg for Trebeskyttelse

TUT arbeidet i 2023 særlig med oppfølging av regelverksutvikling knyttet til produksjon av impregnerert trevirke i Norge og EU. En viktig sak gruppen har fulgt opp er ny BAT/BREF for impregnering under Industriutslippsdirektivet, for å sørge for en best mulig oppfølging og implementering hos bedriftene. Utvikling av impregneringsmidler og oppfølging av biocider til vurdering i EU har også vært på agendaen. I tillegg har god merking av produkter vært adressert. TUT er representert i styrene for Nordisk Trebeskyttelsesråd (NTR) og Norsk Impregneringskontroll (NIK). Treindustrien utøver sekretærfunksjonen for TUT, og Anders Grønli ved Moelven Østerdalsbruket er leder.

Treindustriens Virkesforum

Formålet med dette utvalget er å følge opp virkespolitiske forhold og generelle spørsmål knyttet til tømmer, tømmertransport og sertifisering av tømmer, herunder oppfølging av Naturavtalen, EUDR, FSC og PEFC. Treindustriens interesser knyttet til tjenester fra Skog-Data AS og Norsk Virkesmåling følges også opp i dette utvalget, samt saker fra EOS eller CEI-Bois som omhandler skog og virke.

Samarbeid med andre organisasjoner

NHO Byggenæringen

BNL besluttet i 2023 å bytte navn til NHO Byggenæringen med en virkning fra 2024. Styret i NHO Byggenæringen jobber med en utvikling av organisasjonen for at den skal være et relevant og tydelig talerør for byggenæringen. Byggmesterforbundet og Malerne har meldt seg ut av NHO Byggenæringen og NHO-fellesskapet. Treindustrien har fokus på at NHO Byggenæringen er relevant på alle politikkområder slik at landsforeningen har en samlende og tydelig posisjon i norsk byggenæring.

Administrerende direktør i Treindustrien deltar som fast medlem i ukentlige bransjedirektørmøter. I tillegg er Treindustrien engasjert i en rekke utvalg i regi av NHO Byggenæringen. Agenda er løpende næringspolitisk arbeid, oppfølging av arbeidsgiveriet og prosesser i tillegg til faglige og markedsrelaterte problemstillinger. Vara i Treindustriens styre, divisjonsdirektør Vera Flatebø i Moelven, sitter også i NHO Byggenæringens styre.

Verdikjeden Skog og Tre

Det har vært lagt stor vekt på samarbeid med øvrige organisasjoner i verdikjeden skognæringen. Følgende organisasjoner inngår i Verdikjeden Skog og Tre: Treindustrien, Treforedlingsindustriens bransjeforening, Skogeierforbundet, NORSKOG, Statskog, Fellesforbundet, Maskinentreprenørenes forbund og NoBio. Det foreligger en samarbeids-erklæring mellom organisasjonene. Hensikten med samarbeidet er å sørge for et felles budskap fra næringen for å bedre rammevilkårene for verdikjeden. Det har vært høy aktivitet i samarbeidet med månedlige møter. Treindustrien har fylt sekretariatsfunksjonen og koordinert møter og prosesser.

Samarbeidet er basert på prinsippet om konsensus. Dette har vist seg å være en effektiv samarbeidsform som ikke har krevd økonomiske ressurser utover det som allerede ligger i organisasjonene som deltar. Alle organisasjonene har bidratt med sin særlige kompetanse, og ressursinnsatsen har ved dette vært likestilt. Samarbeidet har en styringsgruppe og en rekke arbeidsutvalg som følger opp ulike temaer som skatt, kompetanse, fornybare ressurser, samferdsel, skogdrift, FoU og innovasjon. Verdikjeden gir innspill til statsbudsjett, deltar på høringer på Stortinget, gir høringsuttalelser, følger opp handlingsplaner og gjennomfører møter med alle partier og relevante komitéer på Stortinget. Verdikjeden Skog og Tre samordner også interesser i ad hoc-saker av betydning for hele verdikjeden.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Verdikjeden Skog og Tre møtte Arbeiderpartiets gruppe i Transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget i forbindelse med arbeidet med ny Nasjonal Transportplan.

Skognæringen og kommunenes rolle

Norge har overskudd av bærekraftig forvaltet skog som er sertifisert. Vekst og vern er et generelt dilemma som også berører skog, og dermed er relevant for næringsutvikling basert på skog som råstoff. Kommunene har en avgjørende rolle som planmyndighet og dermed premissgiver. Treindustrien har tatt initiativ til et samarbeid i Verdikjeden Skog og Tre for å bidra til et samspill mellom skognæringen, treindustrien og kommunene. Hensikten er å dele kunnskap om bærekraftig forvaltning av skog i Norge.

Fagbevegelsen

Samarbeid mellom organisasjonene i skognæringen og fagbevegelsen ble videreført i 2023.

Treforedlingsindustriens bransjeforening

Treindustrien og Treforedlingsindustriens bransjeforening samarbeider meget godt. Gjennom 2023 har det vært hyppig dialog for å koordinere og samkjøre den trebaserte industriens interesser inn i ulike nasjonale strategiprosesser.

Norsk Industri

Treindustrien samarbeider med Norsk Industri på en rekke områder med felles interesser, der energi- og strømsituasjonen har vært sentral i 2023. Andre eksempler er samferdsel, energi, skatt og avgifter, samt råvarepolitikk.

NHO Mat og Drikke

Treindustrien samarbeider med NHO Mat og Drikke på områder med felles interesse. Energi- og strømsituasjonen i 2023 og utfordringer rundt dette har mange fellestrekk

for bedriftene i Treindustrien og medlemmene i NHO Mat og Drikke.

NHO

Treindustrien har også i 2023 samarbeidet med NHO om en rekke temaer hvor LULUCF og norske klimamål er sentralt. Også samferdsel, biobaserte verdikjeder, energi og skatte-spørsmål har vært aktuelle saker i 2023.

Foreningen skogen – FSC Norge

Foreningen Skogen, FSC Norge, ble etablert i 2021. Foreningens formål er å ivareta interessene til FSC i Norge og internasjonalt. FSC Norge skal spre kunnskap om FSC og FSC-sertifisering i Norge og stimulere til deltakelse og medlemskap i FSC Norge. Det jobbes også for å informere om og forvalte den norske FSC-skogstandard, forvalte nasjonal risikoanalyse (NRA) og øke arealet av FSC-sertifisert skog i Norge.

Treretur AS

Selskapets formål er å utvikle, styre og overvåke kostnadseffektive og konkurransenøytrale returoordninger for innsamling og gjenvinning av emballasjeavfall av trevirke. Selskapet skal drives på non-profit basis. Treindustrien er representert i styret med to representanter og har en eierandel i selskapet.

PDT Norge

PDT Norge ble etablert i 2021, der Treindustrien var en av stifterne. PDT Norge skal fremme standardisering og utveksling av produktinformasjon i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen ved å utvikle, forvalte og distribuere digitale produktdatafiler (PDTer). Det har i 2023 blitt arbeidet videre med å få på plass en digital løsning for utarbeidelse, forvaltning og distribusjon av PDTer.

Myndighetene

Treindustrien samarbeider med ulike myndigheter innenfor en rekke områder, herunder ulike departementer, direktorater, statsforvaltere, og regionale og lokale myndigheter.

Regjeringserklæring – Hurdalsplattformen

Treindustrien har samarbeidet på flere arenaer for å følge opp regjeringserklæringen næringspolitisk, både sammen med bedrifter, ulike organisasjoner og ulike partier. I regjeringserklæringen «Hurdalsplattformen» er det mange næringspolitiske mål innenfor flere politikkområder som støtter opp om utvikling av trebasert industri i Norge. Et sentralt mål er økt videreforedling av skogressursen i Norge.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Møte med Kommunal- og distriktsminister Sigmund Gjelsvik.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Møte med Høyres stortingsgruppe, deriblant stortingsrepresentant Nikolai Astrup i Energi- og miljøkomiteen om strømsituasjonen for bedriftene.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Klima- og miljøminister Espen Barth Eide deltok på Treindustriens møte om skog, klima og natur i Næringslivets Hus.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Treindustrien ga innspill til statsbudsjett 2024 i flere budsjett-høringer på Stortinget.

Et grønt Industriløft

Grønt industriløft er et regjeringsprosjekt som viser hvordan bruk av naturressurser, kunnskapsmiljøer, industriell kompetanse og historiske fortrinn kan sette fart på omstillingen og skape grønne verdikjeder med stort eksportpotensiale. Treindustrien følger opp mulighetene dette kan gi på en rekke områder.

Samarbeid med Statens Vegvesen

Treindustrien deltar i et samarbeid mellom Statens Vegvesen og en rekke næringspolitiske organisasjoner, hvor samferdsel og transport er felles utviklingsområder. For å optimalisere bruk av 60 tonn for tømmervogntog og modulvogntogordningen, har det vært et utstrakt samarbeid mellom Verdikjeden Skog og Tre, kommuner, fylker og veimyndighetene, både regionalt og nasjonalt.

Samarbeid med DiBK - Forum for tilsyn

Treindustrien deltar i Forum for tilsyn som er ledet av Direktoratet for Byggkvalitet [DiBK]. Følgende organisasjoner er tilknyttet forumet: Treindustrien, Byggeveareindustrien, Norske Trevarer, Norsk Stålforbund, Tekna, Virke, VA- og VVS-produzentene samt Glass- og fasadeforeningen. Hensikten med forumet er å forsterke samspillet mellom bransjene og myndighetene i arbeidet med å fremme seriøsitet i byggenæringen. Det legges årlige planer for tilsyn med produkter.

FRIC

Treindustrien er partner i Fire Research and Innovation Centre [FRIC]. Samarbeidet med myndigheten er en viktig del av kompetanseutvikling og en bærekraftig bransje. Basert på arbeid i TUT og i Treindustriens industrielle forum følges ulike temaer opp i FRIC.

Internasjonalt samarbeid

CEI-Bois

Det europeiske samarbeidet foregår hovedsakelig innenfor paraplyorganisasjonen CEI-Bois og sektororganisasjonen EOS [trelastproduksjon]. Påvirkningskraft overfor EU i næringspolitiske saker står sentralt. CEI-Bois jobber etter en ny strategi og har felles ledelse for EOS og CEI-Bois. Gjennomslagskraften i det næringspolitiske påvirkningsarbeidet inn mot EU har hatt en meget god utvikling også i 2023.

EOS

EOS er en viktig arena for Treindustrien for å ivareta norske interesser når det gjelder tremekanisk industri i EU. Gjennom 2023 har samarbeidet vært uvurderlig for å sikre norske interesser knyttet til fremtidig tilgang til råvarer i form av skog. LULUCF omhandler regneregler for skog med tanke på uttak av skog og beregninger av CO₂-utslipp. Norge, som står utenfor EU og har historisk lav avvirkning av skog, har særlige problemstillinger sammenlignet med våre nærmeste konkurrenter Sverige og Finland.

EOS er viktig for å ivareta norsk treindustriinteresser inn mot EU, i en svært viktig sak for hele det norske næringslivet. EOS følger opp markedsutviklingen globalt, og tilfører analyser og statistikk som er viktig informasjon for bedrifter som er medlem av Treindustrien. Russiske eksportrestriksjoner, krigen i Ukraina, bortfall av store volumer i verdensmarkedet fra Canada, samt markedssituasjonen globalt har vært viktige temaer i markedsarbeidet i 2023.

Samarbeidet med Sverige

Treindustrien samarbeider med Sverige på mange områder, standardisering og en felles innsats rundt dette har vært i fokus i 2023.

Trebeskyttelse

Innenfor Nordisk Trebeskyttelsesråd videreføres samarbeidet med særlig vekt på produktkvalitet, feltforsøk og tester. NTR arbeider planmessig for også å få med produsenter som utvikler og anvender nye trebeskyttelsesmidler.

WEI

Den europeiske trebeskyttelsesindustriens bransjeorganisasjon har både organisasjoner, bedrifter, middelprodusenter og forskningsinstitusjoner som medlemmer. WEI følger opp det som skjer i EU og som har innvirkning på treindustrien. Det samarbeides om felles representasjon i eksempelvis BREF-arbeidet i forhold til standarder. WEI jobber for større bruk av kobberimpregnert tre slik som i Skandinavia, hvor de nordiske landene står samlet. Treindustrien besluttet i 2023 å melde seg ut av WEI med virkning fra 2024. Begrunnelsen er et ønske om å heller konsentrere arbeidet med holdbart tre i CEI-Bois fordi temaer rundt holdbart tre bør sees i en bredere sammenheng og opp mot mål på flere områder.

European Wood

Norge har samarbeidet med Sverige og Finland gjennom EOS, med spesielt fokus på økt bruk av tre. Treindustrien har deltatt sammen med Sverige og en rekke andre land i prosjektet «*European Wood Initiative*». Målet har vært å bedre markedsadgang og økt trebruk i Asia. Sverige og Norge har hatt fokus på at EOS skal ta eierskap til prosjektet, hvor man ikke har fått oppslutning om denne tilnærmingen. Treindustrien kom i 2023 til å ville prioritere annerledes fremover fordi man ønsker å forsterke fokuset på forvaltning og prosessering av knappe ressurser. Dette i lys av at knapphet på råvarer i økende grad vil prege bildet fremover både nasjonalt og globalt.

Nasjonale strategier

Treindustrien er engasjert i å følge opp flere nasjonale strategiarbeider knyttet til det grønne skiftet. Alle disse strategiene påvirker rammene for næringsutvikling, også for treindustrien, og har vært lagt til grunn i arbeidet også i 2023.

Prosjekter

- Oppfølging av organisasjonsutvalgets rapport fra 2013 ligger fortsatt til grunn for arbeidet i Trenettverket, og har involvert Treteknisk, Treindustrien, TreFokus, Byggskolen og TreSenteret. Organisasjonsutvikling basert på synergier, kompetanseutvikling knyttet til samfunns mål, og nye krav har vært i fokus i prosesser for å tilpasse organisasjonen til markedssituasjonen.
- Standardisering [CEN/ISO/NS] ble fulgt opp av Treteknisk og Treindustrien.
- Nasjonal FSC-standard har vært fulgt opp i 2023 som en del av viktigheten sertifisering har for et bærekraftig skogbruk. Det har vært jobbet ut fra målet om å utvikle utbredelse av FSC-sertifisert tømmer for å kunne omsette hele tømmerstokken i ulike markeder.
- Prosessen med utarbeidelse av ny Nasjonal Transportplan [NTP] ble fulgt opp også i 2023 på flere arenaer, både i Verdikjeden Skog og Tre og i NHO-fellesskapet.
- Oppfølging av «Modulvogntogordningen» pågikk også i 2023. Treindustrien samarbeider med Statens Vegvesen, flere fylker og kommuner, NHO og Lastebileiernes forbund i prosjektet.
- Prosjektet knyttet til fjerning av flaskehals på veinettet

ble videreført i regi av Verdikjeden Skog og Tre, hvor «Bru-programmet» ble fulgt opp også gjennom 2023. Gjeldende periode (2018-2023) for NTP er det utbedret til sammen 39 bruer som næringen har pekt på som prioriterte. I utgangspunktet var rammene i NTP på 300 millioner for perioden 2018-2023. Det har vært lagt ned mye arbeid for å få til årlige bevilgninger for å følge opp gjennom statsbudsjettet. Omtrent 110 millioner er bevilget i perioden, hvor midlene har gått med til utbedring av bruer som kan kategoriseres som såkalte «lavhengende frukter».

- Oppfølging av Jernbanedirektoratets handlingsprogram har vært vektlagt med mål om effektivisering av godstransport.
- ByggSTAND: Treindustrien har sammen med flere bransjeorganisasjoner i byggenæringen etablert prosjektet ByggSTAND. Formålet er å samle standarder knyttet til digital handel og logistikk i byggenæringen på ett felles sted. Det skal også jobbes med videreutvikling av standarder etter behov, samt prosjekter for å øke utbredelsen av digital handel.
- Sirkulærøkonomi-prosjektet «Påbygg i høyden» ble fulgt opp videre i 2023 som en del av et prosjektsamarbeid mellom NBBL, Treteknisk, TreFokus og Treindustrien. Det er avholdt egne arrangementer i 2023 om temaet «påbygg i høyden».

FOTO: TREINDUSTRIEN

Paneldebatt under Treindustriens seminar om «påbygg i høyden». Fra v.: Fagsjef næringspolitikk og utvikling i Treindustrien Tina Sletbak-Akerø, Stortingsrepresentant i Kommunalkomiteen Kathrine Kleveland, daglig leder i OBOS Prosjekt AS Kjell Magne Brobakken, administrerende direktør i Hersleth Entreprenør Reinert Hersleth og leder av byutviklingsutvalget i Oslo James Stove Lorentzen.

FOTO: BERT SANNES

«Påbygg i høyden» var også tema i Arendalsuka, med innlegg av bl.a. fagsjef næringspolitikk og utvikling i Treindustrien Tina Sletbak-Akerø.

Skogsertifisering

Treindustrien er tilsluttet PEFC Norge, og hoveddelen av norsk trelastproduksjon er PEFC-/CoC-sertifisert. Treindustrien er representert i styret i PEFC med administrerende direktør Heidi Finstad. Revidert Norsk PEFC Skogstandard trådte i kraft i 2023. I Norge er PEFC og FSC likestilt i den nasjonale BREEAM-ordningen. Etter et industriinitiativ er det etablert en nasjonal FSC-standard for å møte kundebehov, hvor Kjetil Brødsjø fra Bergene Holm har vært Treindustriens representant.

Kompetanse, forskning og utvikling

Innenfor kompetanse og FoU er det Treteknisk, TreSenteret og Byggskolen som ivaretar Treindustriens primære interesser. Synergier og tett samarbeid innad i Trenettverket

har vært vektlagt også i 2023. Treteknisk skal være et foretrukket forskningsinstitutt av medlemmer og andre samarbeidspartnere. Samarbeid mellom NTNU, NMBU, SINTEF, Skog og Landskap, treindustrien og byggenæringen er viktig for å komplementere behov. Treindustriens bedrifter har en typisk norsk industristruktur, hvor størrelse på den enkelte bedrift medfører at de ikke har egne FoU-avdelinger. Treteknisk leverer kompetanse og tjenester som dekker FoU og spiller en avgjørende rolle for kommersialisering av prosjekter ved å koble produksjonsprosess med markedsbehov.

I samarbeid med Betong Norge og Stålföreningen tilbyr Treindustrien fra høsten 2023 kurs i Byggmontasjefaget, et nytt fagbrev for element- og modulmontører.

Elever fra pilotklassen i Byggmontasjefaget.

FOTO: BETONG NORGE

Eidskog-Stangskovenes sagbruk på Vikodden en vinternatt.

FOTO: ERIK TOVERUD

Utvikling for treindustrien 2023

Markedsituasjon 2023

Etter et historisk godt marked for byggematerialer i tre i 2021, bremset markedet fra sommeren 2022, og har holdt seg på et lavt nivå også i 2023. Målt i volum falt det nasjonale salget av byggevarer i tre som konstruksjonsvirke og hvit trelast med 0,85 % i 2023 sammenliknet med 2022. Sammenlikner man 2023 med 2019, som var et normalår før pandemien, er trelastsalget 14,08 % lavere.

Salget av impregnert som produkt økte i 2023 med 9,06 % målt i volum sammenliknet med 2022.

Den generelle økonomiske situasjonen med økte renter, høy inflasjon og konsekvenser av en mer usikker verdenssituasjon gir utslag i aktiviteten i byggenæringen. Byggenæringen preges av historisk lavt salg av nye boliger. Det er i tillegg redusert aktivitet i offentlige byggeprosjekter, som påvirker trebasert industri.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Møte med Statssekretær Erling Grimstad i Finansdepartementet om markedsituasjonen for elementprodusentene.

Samtidig som hjemmemarkedet har blitt kjøligere har bedriftene vendt seg mot eksportmarkedet. Det er stor internasjonal interesse for trebaserte byggevarer. Eksporten av trelast økte i 2023 med 7,9 % fra 2022, som også var et godt år for eksport. Samtidig falt eksporten av sagtømmer som råvare med 8,5 % i 2023 sammenliknet med 2022. Likevel ble det eksportert totalt 1 980 622 m³ sagtømmer.

Avvirkningen av sagtømmer falt med 7 % i 2023 i forhold til året før. Værforholdene i 2023 med tørke på forsommeren og flommen «Hans» medvirket til dette, i tillegg til vanskelige driftsforhold i skogen.

Produksjon og lager

Skurlastproduksjonen i 2023 ble 2,49 mill. m³, en nedgang på 7,9 % fra 2022. Høvellastproduksjonen ble 1,15 mill. m³, en nedgang på 3,1 % fra 2022. Impregnertproduksjonen økte med 6,2 % i 2023 sammenliknet med året før.

Hjemmemarked

I 2023 ble det gitt 22 778 igangsettingstillatelser til nye boliger, ifølge SSB. Ikke siden finanskrisen i 2009 og 2010 er det gitt så få igangsettingstillatelser. Sammenliknet med 2022 er det en nedgang på 23,4 %. Størst var nedgangen i

Østfold, Akershus og Buskerud med en nedgang på henholdsvis 64,7 %, 49,8 % og 40 %. Med bakgrunn i det svake tallet for igangsettingstillatelser vil det være færre boliger som ferdigstilles i 2024. Det er også et dramatisk fall i hyttemarkedet. Tallene fra SSB viser en nedgang på igangsettingstillatelser til fritidsbolig på hele 46,7 % fra 2022 til 2023. SSB har statistikk for dette markedssegmentet tilbake til 2010, og 2023 er det svakeste året som er målt siden da. Når det gjelder næringsareal ble det gitt igangsettingstillatelse til bygging av rundt 3,5 mill. m³ bruksareal til næring. Det er en nedgang på 24,4 % fra 2022, og det laveste nivået siden 2005. Til sammen illustrerer tallene fra SSB et vanskelig år for byggenæringen, som også påvirker trebasert industri.

Eksport

Norsk trelasteksport ble 906 112 m³, opp 7,5 % fra 2022, ifølge SSB. De største mottakerlandene er Sverige (27 %), Tyskland (15 %), Storbritannia (12 %), Danmark (11 %), Belgia (11 %), Nederland (9 %), Frankrike (5 %) og Kina (2 %). Det var særlig sterk økning i eksport av trelast til Belgia, Nederland og Frankrike som steg med henholdsvis 18 %, 21 % og 24 % fra året før. Eksporten til Sverige økte med 8 %.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Møte med senior eksportrådgiver i NHOs internasjonale avdeling Erlend Sannes Hadland om eksportsituasjonen.

Import

Importen av trelast var 744 054 m³ i 2023, en nedgang på 8,9 % fra året før, viser tall fra SSB. Importen fra Sverige utgjorde 95 % av totalen. Rundt 64 % av importen fra Sverige var høvellast og impregnert.

Tømmer

Det ble avvirket 11 mill. m³ tømmer til industriformål i 2023. Det er en nedgang på 500 000 m³ fra året før, viser tall fra SSB. Gjennomsnittsprisen for tømmer solgt til industrien var 8 % høyere i 2023 enn året før. Aldri før har den nominelle tømmerprisen vært høyere enn i 2023. SSBs statistikk viser at skogeierne i gjennomsnitt fikk 546 kroner per m³ før driftskostnadene var trukket fra. Om man tar hensyn til den generelle prisstigningen har ikke tømmerprisen omregnet til 2023-kroner vært høyere siden 2007. Det er særlig høye massevirkepriser som var årsaken til de økte tømmerprisene, mens gjennomsnittlig sagtømmerpris holdt seg omtrent på samme nivå som året før.

Gjennomsnittsprisen for massevirke økte for alle treslag, og økningen for gran var 38 % og for furu 41 %. I alt ble det eksportert 4 mill. m³ tømmer i 2023, mot 4,3 mill. året før. Omtrent halvparten av dette var sagtømmer. Høye priser på tømmer og svak kronekurs gir en krevende konkurranse-situasjon for sagbrukene også i lys av at prisene på trelast har falt kraftig som følge av markedssvikten i byggenæringen.

Marked for trelast i Norge og internasjonalt

Ekstraordinær høy aktivitet gjennom pandemien i byggenæringen medførte oppbremsing i 2022 og et svakt marked preget av stor usikkerhet i 2023. Etterspørselen etter trebaserte produkter er økende både nasjonalt og internasjonalt, selv om markedet samlet sett i byggenæringen bremses opp.

Aktiviteten i byggenæringen er heftet med stor usikkerhet fremover, også som følge av den makroøkonomiske situasjonen med økte renter og høyere inflasjon enn det man har vært vant til de siste årene. Sterk økning i energiprisene påvirker både forbrukermarkedet og næringslivet. Både nybygg- og vedlikeholdsmarkedet er fortsatt viktige for treindustrien.

Nye samfunns mål knyttet til eksempelvis sirkulærøkonomi og klimagassreduksjoner gir treindustrien muligheter. Målet om forlenget levetid for bygg og behovet for energieffektivisering i eksisterende bygg gir også markedsmuligheter. Naturavtalen legger begrensninger på å ta i bruk jomfruelig natur, dette endrer premisene for byggenæringen. Det vil legge føringer på å forlenge levetiden på dagens bygg. Norge har overskudd av bærekraftig forvaltet og sertifisert skog sammenlignet med mange andre land vi konkurrerer med, selv om restriksjonene på skogbruket stadig øker. Det er

et politisk mål å øke videreførelsesgraden i Norge, dette kan bygge opp om markedsmuligheter internasjonalt.

Marked for elementproduksjon og industrielt byggeri

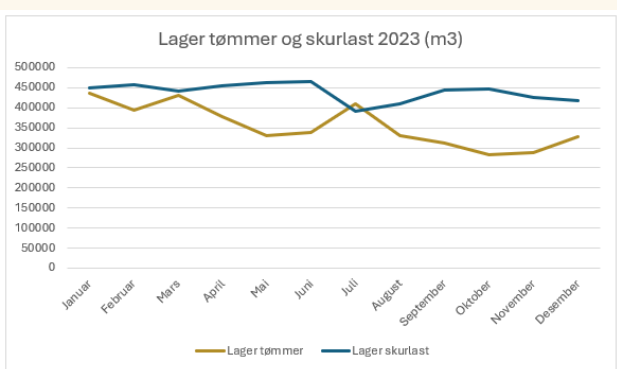
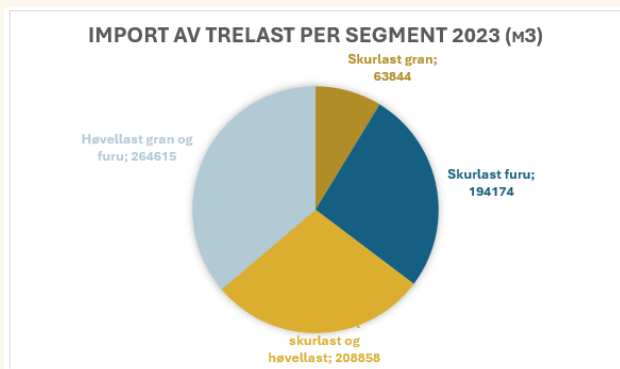
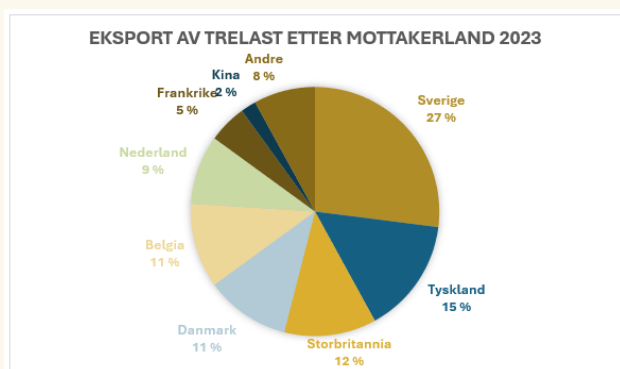
Elementproduksjon, industrielt trebyggeri og ordrebasert produksjon blir særlig rammet av svikten i boligmarkedet og oppbremsingen i offentlige bestillinger som nå preger markedet. Det er et stort markedspotensial for elementproduksjon og industrielt byggeri framover. Energioppgradering av fasader, påbygg i høyden og målet om forlenget levetid på bygg gir store muligheter. Trebasert byggeri er med sin lave vekt og fleksibilitet godt egnet til transformasjon av eksisterende bygningsmasse.

Produsenter i treindustrien har de siste årene vært med på leveranser til bl.a. demonterbare bygg og påbygg-prosjekter. Elementproduksjon er også et viktig bidrag for å nå mål om redusert avfall på byggeplass.

FOTO: EINARASLAKSEN

Hasle Tre, et domonterbart og ombrukbart næringsbygg i Oslo.

Treindustrien – fra skog til ferdigprodukt

FOTO: HILDE HÅRDNES

Tømmermåling hos Alvdal Skurlag.

FOTO: STANDESKOVENE

Fukting av tømmer hos ESAS.

FOTO: KEBONY

Fra produksjonen hos Kebony.

FOTO: RICARDOFOTO

Impregnering hos Alvdal Skurlag.

FOTO: TREINDUSTRIEN

Maling hos G3 Gausdal Treindustrier.

FOTO: MOELVEN

Tynne interiørplater i gran KLT/massivtre med brannimpregnering levert av Moelven Wood Prosjekt.

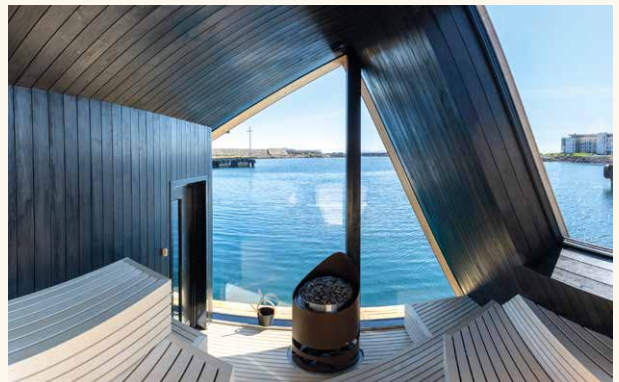

FOTO: STEVEN HENRIKSEN

En sauna i Lofoten med K-pakke fra InnTre Kjeldstad.

FOTO: TALGØ MØRETRÉ

Talgø MøreTre leverer til hele uterommet.

ILLUSTRASJON: KB ARKITEKTER

Verdens største trehotell bygges i Bodø, med fasade av forpatinert kjerneved furu levert av Moelven.

Norsk Treteknisk Institutt

Treteknisk er trelast- og treindustriens bransjeinstitutt. Instituttet er en frittstående forskningsforening og har 111 medlemsbedrifter innen trelast-, trevare-, limtre-, takstol- og trehusindustri samt beslektet virksomhet. Instituttet har 35 medarbeidere.

Instituttet utfører oppgaver innenfor tre hovedområder:

- Forsknings- og utviklingsprosjekter med offentlig finansiering
- Oppdrag og oppdragsforskning for industrien
- Kvalitetsdokumentasjon, kontroll og sertifisering

I tillegg er Treteknisk en viktig aktør for kunnskaps- og kompetanseformidling til norsk treindustri.

Forsknings- og utviklingsprosjekter

Treteknisk arbeider med forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor mange områder, alle knyttet til behov og muligheter hos medlemmer:

- Produksjonsoptimalisering
- Utnyttelse av trets hygroskopiske egenskaper i energi- og innemiljøsammenheng
- Optimalt materialvalg i forhold til holdbarhet
- Utvikling av nye metoder og produkter for beskyttelse av trevirke
- Prosesskontroll av overflatebehandling av trevirke
- Effektivisering av utarbeidelse av miljødokumentasjon
- Miljøforbedringsrådgivning
- Optimalisering av trebruk i byggprodukter
- Liming av tre

Oppdrag og oppdragsforskning for industrien

Både medlemmer og andre benytter kompetansen ved Treteknisk til å løse bedriftsinterne oppgaver og utfordringer. Dette omfatter alt fra enkel konsulentbistand til større utredninger ute hos kunden og tester i laboratorium og i felt. Det er ofte oppgaver relatert til produktutvikling, testing av produkter, effektivisering og tilpasninger i produksjon. Medarbeidere fra Treteknisk opptre ofte som rådgivere i forbindelse med bruk av tre i bygg, både små og store byggeprosjekter. Treteknisk samarbeider tett med trebasert industri om miljødokumentasjon for å møte markedets økende krav til dokumentasjon av miljøegenskaper og å bidra til miljøforbedringsarbeid i bedrifter.

Sekretariatsfunksjoner

Treteknisk har sekretariatsfunksjonen for Energi- og Tørkeklubben og Treindustriens Tekniske Forening.

Kvalitetsdokumentasjon og sertifisering

Treteknisk er akkreditert som prøvningslaboratorium etter EN 17025 og som sertifiseringsorgan for CE og PEFC etter EN 17065. Dette innebærer at Treteknisk kan forestå prøving, inspeksjon og sertifisering som grunnlag for bedriftenes CE-merking av byggevarer.

Treteknisk sertifiserer i dag bedrifter for produksjon av:

- Limtre
- Takstoler
- Konstruksjonsvirke

- Fingerskjøtt konstruksjonsvirke
- Trebaserte plater
- Brannbeskyttede trebaserte plater, panel og kledning

Treteknisk er som eneste institusjon i Europa godkjent som RCO (*Registered Certification Organisation*) for sertifisering av limtre, konstruksjonsvirke og krysslåst tre i henhold til JAS (*Japanese Agricultural Standards*). I tillegg er instituttet engasjert som prøvningslaboratorium og inspeksjonsorgan for kontrollordninger. Kontrollordningene er en frivillig sammenslutning av produsenter og leverandører som pålegger seg selv en kvalitetskontroll for å sikre enhetlig kvalitet og merking. Disse er:

- Norsk Trelastkontroll
- Norsk Impregneringskontroll
- Kledningskontrollen
- Kvalitetskontrollen Norsk Laft
- Treindustriens Brannkontroll
- Kontroll av laminerte emner

Treteknisk utfører også inspeksjoner for Norsk dør- og vinduskontroll.

Kunnskap og kompetanseformidling

Ansatte på Treteknisk er ettertraktede som kurs- og foredragsholdere. De mest etterspurte temaene er:

- Tre som konstruksjonsmateriale
- Treprodukters miljøegenskaper
- Treteknologi og styrkesortering av trelast
- Prosessoptimalisering
- Egenskaper til tregulv

Etterspørselen etter fagbrevundervisning og andre bedriftstilpassede kurs var høy i 2023. Treteknisk har nylig rekruttert spisskompetanse på digital undervisning. Undervisningen i 2023 ble derfor for første gang gjennomført ved hjelp av Treteknisks nye utdanningsplattform «Moodle». Plattformen legger til rette for svært fleksible utdanningsopplegg som kan tilpasses enkeltpersoner og grupper både når det gjelder varighet, kursgjennomføring, innhold og faglig vektlegging. I underkant av 20 personer har deltatt på fagbrevundervisningen i 2023.

Finansiering

Instituttet har ingen offentlig finansiering utover inntekter direkte til prosjekter det søkes om i hvert enkelt tilfelle. Medlemskontingenten utgjorde 10,2 % av omsetningen i 2023.

FOTO: SYVERAAS-BAKKE

Over 800 spesialister på ulike aspekter om bygging og bruk av tre deltok på «World Conference on Timber Engineering» (WCTE) i Oslo. Treteknisk var godt representert med ti deltakere på konferansen, hvorav syv holdt faglige innlegg og ni var moderatorer for hver sine sesjoner.

Byggskolen

Stiftelsen Norges Byggskole har som formål å drive opplærings- og utdanningsvirksomhet rettet mot trebasert industri og øvrig byggenæring.

Byggskolen skal spesielt bidra til økt kompetanse i den trebaserte industrien og blant denne industriens kunder. Byggskolen har avviklet den ordinære driften, og stiftelsens styreleder er også daglig leder for stiftelsen.

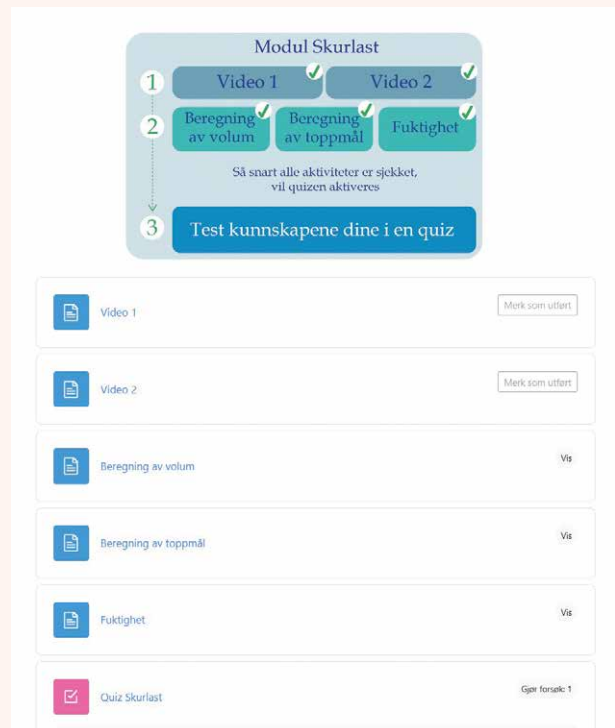
Stiftelsens styre har ansvar for forvaltning av stiftelsens kapital.

For å øke kompetanse i den trebearbeidende industri og i markedet finansierer Byggskolen en prosjektstilling. Byggskolen delfinansierer også et professorat ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet [NTNU] v/Institutt for konstruksjonsteknikk med fagområdet Trekonstruksjoner.

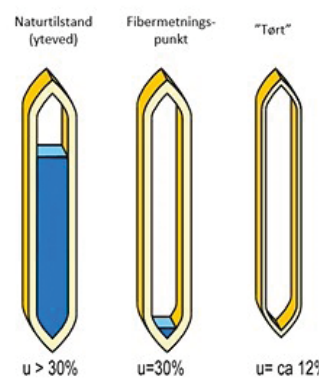
Et annet bidrag til økt kompetanse er revisjon av Byggskolens fagbøker. Ni av fagbøkene er revidert og utgitt i nye versjoner av Fagbokforlaget:

- Sagmaskiner
- Høvelmaskiner
- Produksjon av høvellast
- Produksjon av skurlast
- Sortering av trelast
- Tørking og energiproduksjon
- Norsk treindustri
- Treteknologi
- Verktøyhold

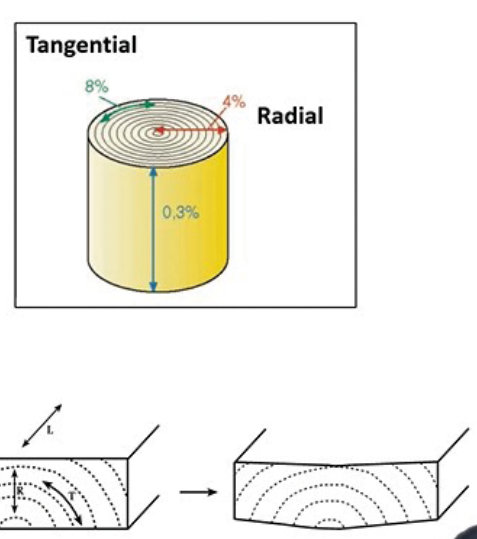
Arbeid med digitalisering av bøkene pågår.

Det er utviklet nye moduler til fagbrevutdanningen som er interaktive.

Svelling og krymping

Deltakerne på fagbrevkurs kan se og lytte til utdanningsmodulene når de måtte ønske.

TreSenteret

- Et kompetansesenter i grensesnittet mellom utdanning/forskning og skog, tre- og byggenæringen

TreSenterets mål og visjon er å være «Et stimulerende og konstruktivt bindeledd mellom NTNU, byggenæringen og skog- og trenæringen, som bidrar til styrket kompetanse som grunnlag for økt og riktig bruk av tre».

TreSenteret – NTNU Wood

I 2016 besluttet TreSenteret å etablere NTNU Wood i samarbeid med NTNU, hvor man med felles ressurser og satsing ønsket å styrke videre arbeid med utvikling av tre som materiale. Hovedmålet er å bidra til økt og bedre studie-tilbud på NTNU samt på andre sentrale læresteder i Norge. Videre skal senteret være en aktiv partner i grensesnittet mellom næringsliv og kompetansemiljøer gjennom ulike aktiviteter og FoU-prosjekter.

TreSenteret har rundt 20 medlemmer, hvor Norges Skog-eierforbund, Treteknisk og Treindustrien er de største og ledende medlemmene. TreSenterets økonomiske ressurser investeres i all hovedsak i aktiviteter og tiltak i regi av NTNU Wood.

Kunnskapsutvikling ved NTNU

TreSenteret/NTNU Woods oppgave er å bidra til at studenter går ut fra NTNU med kunnskap om og interesse for tre, slik at de som næringsaktører kan bidra til økt og riktig bruk av tre med tilhørende verdiskaping. Videre skal TreSenterets rolle som bindeledd inn til fagmiljø og studentmassen gi grobunn for innovasjon og utvikling. Begge disse funksjonene er godt dekket gjennom arbeidet i NTNU Wood

Aktiviteter ved NTNU Wood:

- Bidra til flere masteroppgaver med fokus på tre
- Ekspertiser i Team, et tverrfaglig kurs for 4. års studenter ved NTNU, hvor NTNU Wood sammen med TreFokus står ansvarlig for innhold og gjennomføring av ett av kursene med fokus på bruk av tre
- Arkitektstudentenes fullskalabygging med tre i 1-års-kurs

- Faglig oppfølging av studenter og prosjekter
- Bidrag til kursutvikling på grunnleggende- og masternivå
- Initiating av relevante prosjekter
- Dialog og kobling med andre fakulteter og satsinger på NTNU

NTNU Wood jobber aktivt for å øke interessen for tre hos studentene. Dette gjøres i hovedsak gjennom utvikling av enkelttemner, ved å invitere studenter med i FoU-aktiviteter og gjennom ulike arrangementer. Det er økt interesse for å delta i aktivitetene ved NTNU Wood.

Studentene ved NTNU fortsatte i 2023 sin interesse for å bruke tre som tema i sine masteroppgaver. Siden oppstarten av NTNU Wood i 2018 har antall oppgaver tredoblet seg, og bruk av tre er nå en naturlig løsning for mange studenter når de undersøker bærekraftig bygging og andre klimavennlige løsninger for det norske samfunnet i sin bachelor- eller masteroppgave. Videre er mange studenter opptatt av potensialet for transformasjon av eksisterende bygninger, ombruk og teknisk gode løsninger for større bygninger eller bygningselementer i industrialisert bygging. For de interesserte finnes de fleste oppgavene gratis tilgjengelig på NTNU Open.

Trebyen Trondheim

TreSenteret/NTNU Wood har deltatt aktivt i prosjektet Trebyen Trondheim som har fokus på bærekraftig byutvikling med tre som hovedmateriale. Prosjektet skal over i en ny fase og bli en del av den totale satsingen Trondheim har på byarkitektur og bærekraftig byutvikling. Koblingen mot Pådriv Trondheim som ble etablert i 2020 er en måte å realisere dette på. TreSenteret har vært en partner i etableringen av Pådriv Trondheim og vil også være aktiv i det videre arbeid. Kurset Ekspertiser i Team/NTNU, «Tre for Framtiden», samarbeider med Trondheim Kommune og Pådriv, og studentteamene utvikler trebaserte løsninger som kan brukes i byutviklingen.

FOTO: AASMUND BUNKHOLT

NTNU-studentene bygger i tre.

FOTO: AASMUND BUNKHOLT

TreFokus AS eies av Treindustriens Landsforening og Norges Skogeierforbund. Selskapets overordnede mål er å bidra til utvikling av en bærekraftig byggenæring gjennom bruk av tre i bygg og konstruksjoner, inkludert den eksisterende bygningsmassen. TreFokus skal bidra til å øke bruken av tre og konkurransekraften i verdikjeden gjennom målrettet veiledning, utviklingsarbeid og informasjon mot definerte målgrupper.

Glimt fra virksomheten

TreFokus har basert virksomhet og aktiviteter på et operativt og nært samarbeid med Treindustrien, Treteknisk, NTNU Wood, relevante FoU-miljøer og eierne organisasjoner, bedrifter og nettverk, herunder næringsklyngene WoodWorks Cluster, Norwegian Wood Cluster, Construction City Cluster og Innwood [Tre på Agder]. Det er også et tett samarbeid med ulike aktører i byggenæringen, i første rekke Grønn Byggallianse, NAL, FutureBuilt og alle de regionale tredriverne. Et resultat av dette er bl.a. gjennomføring av en rekke arrangementer med fokus på bærekraftig byggeri og utvikling av byggeprosjekter. Samarbeid og videreutvikling av tredrivernet har hatt fokus i 2023, og dette har ikke minst vært knyttet til å øke kunnskapen nettverket. I 2023 har TreFokus også videreutviklet allianser og samarbeid med andre aktører som KS, NBBL, Kommunalbanken, Kommunalt nettverk for Gjenbruk og Bærekraft og Fortidsminneforeningen. TreFokus har bl.a. vært med på å etablere KS nettverk for sirkulær økonomi.

TreFokus arbeider langsiktig og strategisk med aktiviteter på områder som bidrar til utvikling av tre som «løsning» i en bærekraftig utvikling. I lys av dette ligger FNs 17 bærekraftsmål til grunn for arbeidet. Tre skal være et viktig element i utvikling av en bærekraftig utvikling og en bærekraftig byggenæring. Det arbeides derfor med å få inn perspektiver knyttet til bærekraft, lavt klimagassutslipp, fornybarhet, sirkulær økonomi, gjenbruk og trebruk hos beslutningstakere og bestillere. TreFokus deltar i forskningsprosjekter som har fokus på bærekraft, bl.a. SF1'en «Include» og Grønn Plattform-prosjektet «CircWood».

TreFokus skal løpende utvikle en «verktøykasse» for viktige målgrupper som offentlige og private utbyggere, arkitekter, rådgivende ingeniører og forbrukere. Nettbasert informasjon,

sosiale medier, teknisk informasjon og miljøinformasjon er sentrale elementer i verktøykassen. Utviklingen av disse skjer i nært samarbeid med Treteknisk, tredriverne og andre kompetansemiljøer. I 2023 har TreFokus deltatt aktivt i skog- og trenæringens felles satsing Tenk Tre for å bidra til fokus på trebyggeri i dette arbeidet. Det er også satt økt fokus på oppgradering og påbygg av eksisterende bygningsmasse, og arbeidet med å få frem pilotprosjekter har vært viktig.

TreFokus har i løpet av 2023 vært initiativtaker, partner eller bidragsyter på rundt 30 ulike arrangementer som har fokusert på trebruk og utvikling av tre som materiale over hele landet, hvorav mange har vært digitale.

TreFokus har i samarbeid med andre sentrale aktører i bransjen, i første rekke Treteknisk, de regionale tredriverne, FutureBuilt og Grønn Byggallianse, bidratt til å etablere og utvikle gode forbildeprosjekter, konkrete utbygginger og byggeprosjekter i tre. Dette arbeidet skjer i og rundt byer og tettsteder over hele landet, gjerne i samarbeid med kommuner og fylkeskommuner. I 2023 har det blitt utviklet og realisert en rekke prosjekter – skoler, boliger, studentboliger, omsorgsbygg og næringsbygg – hvor TreFokus har hatt en rolle/et bidrag i prosjektutvikling. I forhold til bærekraftig byutvikling er deltagelse og ledelse i byutviklingsnettverket Pådriv (som har sitt utspring i Hovinbyen/Oslo) sentralt. Pådriv som konsept i bærekraftig byutvikling er også aktive i Stavanger og Trondheim, og vurderes etablert i andre byer i Norge.

TreFokus har vært aktiv på flere arenaer for å synliggjøre treets bidrag i utvikling av en mer bærekraftig byggenæring. Dette skjer delvis i samarbeid med andre aktører, bl.a. Grønn Byggallianse, FutureBuilt, NAL og OAF. I 2023 har TreFokus deltatt aktivt på flere av disse organisasjonenes arrangementer.

Sammen med Treteknisk og Byggeindustrien etablerte TreFokus i 2011 en årlig pris – Årets Trebyggeri. Prisen skal gå til det «beste og mest innovative treprosjektet» som slutføres hvert år. Prisen deles ut på Byggedagene og i 2023 var det HasleTre – et demonterbart næringsbygg i tre – som fikk prisen.

Moelven Byggmodul feirer levering av modul nr. 100 000.

Tillitsvalgte, utvalg og arbeidsgrupper i Treindustrien

Treindustriens valgkomité

Rune Frogner, *Moelven Numedal AS*
Sverre Luktvaslimo, *InnTre Kjeldstad AS*
Paul Edvard Vittersø, *Bergene Holm AS*
Terje Osen, *G3 Gran Tre AS*

Lederne i Trenettverket

Heidi Finstad, *leder, Treindustrien og Byggskolen*
Audun Øvrum, *Treteknisk*
Aasm. Bunkholt, *TreFokus AS og TreSenteret AS*
Pasi Aalto, *NTNU Wood*

Treindustriens arbeidsgruppe for produktinformasjon

Tina Sletbak-Akerø, *leder, Treindustrien*
Steinar Hovland, *Moelven Wood AS*
Øyvind Østby-Berntsen, *Moelven Wood AS*
Lars Gulbrandsen, *Bergene Holm AS*
Hege Voll Midtgaard, *Bergene Holm AS*
Magnar Nystein, *Bergene Holm AS*
Christoffer Studsrød, *Bergene Holm AS*
Bjørn Valsø, *InnTre Kjeldstad AS*
Elin Fossvik, *InnTre Kjeldstad AS*
Ole Aarbu, *Stangeskovene AS*
Bjørnar Brøske, *Talgø MøreTre AS*
Bodil Billingsø, *Eidskog-Stangeskovene AS*
Oddbjørn Korsmo, *Eidskog-Stangeskovene AS*
Kjell Olav Vestli, *Eidskog-Stangeskovene AS*
Tonje Tanum, *Combiwood Barkevik AS*

Treindustriens utvalg for trebeskyttelse (TUT)

Anders Grønli, *leder, Moelven Østerdalsbruket AS*
Kjetil Brødsjø, *Bergene Holm AS*
Lars Gulbrandsen, *repr. i NIK, Bergene Holm AS*
Odd Paulsen, *Moelven Wood Prosjekt AS*
Jostein Hauge Volden, *Moelven Wood AS*
Morten Damm, *Treteknisk/NIK*
Ulrich Hundhausen, *Treteknisk*
Aasm. Bunkholt, *TreFokus AS*
Per Otto Flæte, *Talgø MøreTre AS*
Tina Sletbak-Akerø, *sekr., Treindustrien*

Treindustriens industrielle forum

Er åpent for alle medlemmer
Tina Sletbak-Akerø, *leder, Treindustrien*
Eli Bjørhovde Rindal, *Treindustrien*

Heidi Finstad, *Treindustrien*

Treindustriens arbeidsgruppe for oppfølging av kontraktstandard for kjøp av byggevarer SN8409

Tina Sletbak-Akerø, *leder, Treindustrien*
Simen Kristiansen, *Moelven Wood AS*
Nils Olav Sætheren, *Sætheren Element AS*
Marius Withbro Svendsen, *Bergene Holm AS*
Erik Solbrække, *Are Treindustrier AS*

Treindustriens HMS-utvalg

Paul-Edvard Vittersø, *leder, Bergene Holm AS*
Heidi Finstad, *Treindustrien*
Vanessa Quinche, *Alvdal Skurlag AS*
Øyvind Sørli, *Begna Bruk AS*
Anna Lene Leganger, *RingAlm AS*
Ragnar Holm, *G3 Gausdal Treindustrier SA*
Elin Fossvik, *InnTre Kjeldstad AS*
Reinhard Wichmann, *Talgø MøreTre AS*
Hanne Waag, *Talgø MøreTre AS*
Odd Arne Danielsen, *Moelven Industrier ASA*
Per Børrud, *Eidskog-Stangeskovene AS*
Helene Amundsen, *sekr., Treindustrien*

Treindustriens arbeidsgruppe for trestøv

Paul Edvard Vittersø, *Bergene Holm AS*
Sjur Fløtaker, *Moelven Wood AS*
Frode Edvardsen, *InnTre Kjeldstad AS*

Treindustriens arbeidsgruppe for aske

Heidi Finstad, *leder, Treindustrien*
Paul Edvard Vittersø, *Bergene Holm AS*

Treindustriens referansegruppe for bioenergi

Tina Sletbak-Akerø, *leder, Treindustrien*
Kjell Olav Vestli, *Eidskog-Stangeskovene AS*
Lars Storslett, *Moelven Virke AS*
Sverre Luktvaslimo, *InnTre Kjeldstad AS*

Treindustriens samferdselsutvalg

Heidi Finstad, *leder, Treindustrien*
Lasse Skinstad, *Moelven Wood AS*
Kjell Messenlien, *Bergene Holm AS*
Terje Brende, *Bergene Holm AS*

Treindustriens samferdselsgruppe for oppfølging av Grønt Landtransport-program

Heidi Finstad, *leder, Treindustrien*
Lasse Skinstad, *Moelven Wood AS*
Terje Brende, *Bergene Holm AS*
Håvard Omholt, *Bergene Holm AS*
Kjell Messenlien, *Bergene Holm AS*
Thomas Skådal, *Biozin AS*

Treindustriens Virkesforum

Heidi Finstad, *leder, Treindustrien*
Terje Brende, *Bergene Holm AS*
Lars Storslett, *Moelven Virke AS*
Gisle Tronstad, *InnTre Kjeldstad AS*
Sverre Luktvaslimo, *InnTre Kjeldstad AS*
Per Morten Wangen, *Stangeskovene AS*
Oskar Aarnes, *G3 Gausdal Treindustrier SA*
Martin Bonnerud, *Eidskog-Stangeskovene AS*
Hallvard Olden, *Moelven Bioenergi AS*

Deltakelse i andre fora

NOBB Kvalitetsforum

Christoffer Studsrød, *Bergene Holm AS*

Standardiseringsutvalget for elektronisk samhandling (SU) mellom byggevareindustri og handel

Steinar Hovland, *Moelven Wood AS*

Standard Norge komite for kjøp av byggevarer SN/K 262

Simen Kristiansen, *Moelven Wood AS*

Nils Olav Sætheren, *Sætheren Element AS*

Standard Norge komite for Tre- og trebaserte materialer SN/K 267

Audun Øvrum, *komiteleder, Treteknisk*

Eli Bjørhovde Rindal, *Treindustrien*

Standard Norge komite for Miljøstandardisering i BAE-sektoren SN/K 223

Eli Bjørhovde Rindal, *Treindustrien*

Standard Norges representantskap

Heidi Finstad, *Treindustrien*

Nordisk trebeskyttelsesråd (NTR)

Anders Grønli, *styreleder, Moelven Østerdalsbruket AS*

Kjetil Brødsjø, *suppleant, Bergene Holm AS*

NTRs teknikergruppe

Ulrich Hundhausen, *Treteknisk*

Norsk Impregneringskontroll (NIK)

Lars Gulbrandsen, *styremedlem, Bergene Holm AS*

Morten Damm, *sekretær, Treteknisk*

Skog-Data AS' styre

Lars Storslett, *styremedlem, Moelven Virke AS*

Kjetil Brødsjø, *varamedlem, Bergene Holm AS*

Norsk Virkesmålings styre

Lars Storslett, *nestleder, Moelven Virke AS*

Terje Brende, *styremedlem, Bergene Holm AS*

Sverre Luktvaslimo, *varamedlem, InnTre Kjeldstad AS*

Hallvard Olden, *varamedlem, Moelven Bioenergi AS*

Norsk Virkesmålings representantskap

Morten Kristiansen, *representant, Moelven Industrier ASA*

Sverre Luktvaslimo, *representant, InnTre Kjeldstad AS*

Oskar Aarnes, *vararepresentant, G3 Gausdal Treindustrier SA*

Rune Voldsrud, *vararepresentant, G3 Fåvang Sag AS*

Norsk Virkesmålings valgkomité

Heidi Finstad, *medlem, Treindustrien*

NoBios styre

Staffan Wilhelmsson, *styremedlem, Moelven Industrier ASA*

PEFC Norges styre

Heidi Finstad, *styremedlem, Treindustrien*

FSC Norges styre

Kjetil Brødsjø, *styremedlem, Bergene Holm AS*

BNLs styre

Vera Flatebø, *styremedlem, Moelven Industrier ASA*

BNLs generalforsamling

Jørn Nørstelién, *delegat, G3 Gausdal Treindustrier SA*

Erland Løkken, *delegat, Bergene Holm AS*

Bjarne Hønningstad, *delegat, Moelven Industrier ASA*

Vera Flatebø, *varadelegat, Moelven Industrier ASA*

Per Morten Wangen, *varadelegat, Stangeskovene AS*

Gisle Tronstad, *varadelegat, InnTre Kjeldstad AS*

BNLs valgkomité

Morten Kristiansen, *medlem, Moelven Industrier ASA*

BNLs forhandlingsutvalg lønn

Erland Løkken, *leder, Bergene Holm AS*

Yngve Andreassen, *medlem, Moelven Industrier ASA*

BNLs kompetanseforum

Thomas Rosseland, *Bergene Holm AS*

Ståle Hunstad, *Moelven Industrier ASA*

Hans Martin Andersen, *Are Treindustrier AS*

BNLs miljøforum

Tina Sletbak-Akerø, *Treindustrien*

NHOs representantskap og generalforsamling

Vera Flatebø, *representant for BNL, Moelven Industrier ASA*

NAL Brød og Miljø

Eli Bjørhovde Rindal, *medlem, Treindustrien*

PDT Norges styre

Heidi Finstad, *styremedlem, Treindustrien*

ByggSTANDs styringsgruppe

Tina Sletbak-Akerø, *Treindustrien*

Bygg og Bevars styre

Heidi Finstad, *styremedlem, Treindustrien*

Treretur AS' styre

Heidi Finstad, *styremedlem, Treindustrien*

Svein Olav Munthe, *styremedlem, Aven Holmestrand AS*

Verdikjeden Skog og Tre

Heidi Finstad, *leder, Treindustrien*

Fire Research and Innovation Center

Eli Bjørhovde Rindal, *medlem, Treindustrien*

Forum for tilsyn i DIBK

Heidi Finstad, *medlem, Treindustrien*

CEI-Bois og EOS

Heidi Finstad, *representant for Norge, Treindustrien*

CEI-Bois arbeidsgrupper

Heidi Finstad, *Treindustrien*

Tina Sletbak-Akerø, *Treindustrien*

Eli Bjørhovde Rindal, *Treindustrien*

WEI

Anders Grønli, *styremedlem, Moelven Østerdalsbruket AS*

Tillitsvalgte og daglige ledere

Treindustrien

Styre

Adm. dir. Jørn Nørsteli, *leder, G3 Gausdal Treindustrier SA*

Adm. dir. Erland Løkken, *nestleder, Bergene Holm AS*

Adm. dir. Gisle Tronstad, *Inn Tre Kjeldstad AS*

Direktør Lars Størslett, *Moelven Virke AS*

Adm. dir. Bjarne Hønningstad, *Moelven Industrier ASA*

Varamedlemmer

Divisjonssjef Vera Flatebø, *Moelven Industrier ASA*

Produksjons- og logistikkdirektør Kjetil Brødsjø, *Bergene Holm AS*

Adm. dir. Per Morten Wangen, *Stangeskovene AS*

Adm. direktør

Heidi Finstad, *Treindustrien og Treindustriens Landsforening*

Norsk Treteknisk Institutt

Styre

Adm. dir. Heidi Finstad, *leder, Treindustrien*

Adm. dir. Rune B. Abrahamsen, *nestleder, Moelven Limtre AS*

Teknisk direktør Håvard Omholt, *Bergene Holm AS*

Professor Kjell Arne Malo, *NTNU*

Driftssjef Jon Arne Kjesbu, *Inn Tre Kjeldstad AS*

Seniorrådgiver Ida Weider, *ansattes representant*

Varamedlemmer

Divisjonssjef Vera Flatebø, *Moelven Industrier ASA*

Adm. dir. Per Morten Wangen, *Stangeskovene AS*

Fabrikkssjef Glenn André Jensen, *Bergene Holm AS*

Adm. direktør

Audun Øvrum, *Norsk Treteknisk Institutt*

TreFokus AS

Styre

Adm. dir. Bjarne Hønningstad, *leder, Moelven Industrier ASA*

Styreleder Eilif Due, *Allskog*

Adm. dir. Jørn Nørsteli, *G3 Gausdal Treindustrier SA*

Kommunikasjonsdirektør Tone Bente Bergene Holm, *Bergene Holm AS*

Adm. direktør Per Skorge, *Norges Skogeierforbund*

Daglig leder

Aasm. Bunkholt, *TreFokus*

Stiftelsen Norges Byggscole

Styre

Adm. dir. Heidi Finstad, *leder, Treindustrien*

HMS-sjef Paul Edvard Vittersø, *nestleder, Bergene Holm AS*

Adm. dir. Rune B. Abrahamsen, *Moelven Limtre AS*

Adm. dir. Jørn Nørsteli, *G3 Gausdal Treindustrier SA*

Daglig Leder

Heidi Finstad, *arbeidende styreleder*

TreSenteret

Styre

Adm. dir. Audun Øvrum, *leder, Treteknisk*

Gårdbruker Eilif Due, *nestleder*

Rådgiver Turid Helle, *Trondheim kommune*

Adm. dir. Gisle Tronstad, *Inn Tre Kjeldstad AS*

Professor Kjell Arne Malo, *NTNU*

Universitetslektor og daglig leder Pasi Aalto, *NTNU Wood*

Daglig leder Aasm. Bunkholt, *TreFokus AS*

Varamedlemmer

Førsteamanuensis Gro Rødne, *NTNU*

Avdelingsleder Knut A. Skatvedt, *Treteknisk*

Spesialrådgiver Ole Hartvig Bakke, *Allskog*

Seniorrådgiver Per Erik Sørås, *Sør-Trøndelag fylkeskommune*

Adm. dir. Heidi Finstad, *Treindustrien*

Rådgiver Ingrid Haagensli, *Trondheim kommune*

Professor Tore Kvande, *NTNU Bygg*

Daglig leder

Aasm. Bunkholt, *TreFokus*

NTNU Wood

Styre

Aasm. Bunkholt, *leder, TreFokus*

Adm. dir. Gisle Tronstad, *Inn Tre Kjeldstad AS*

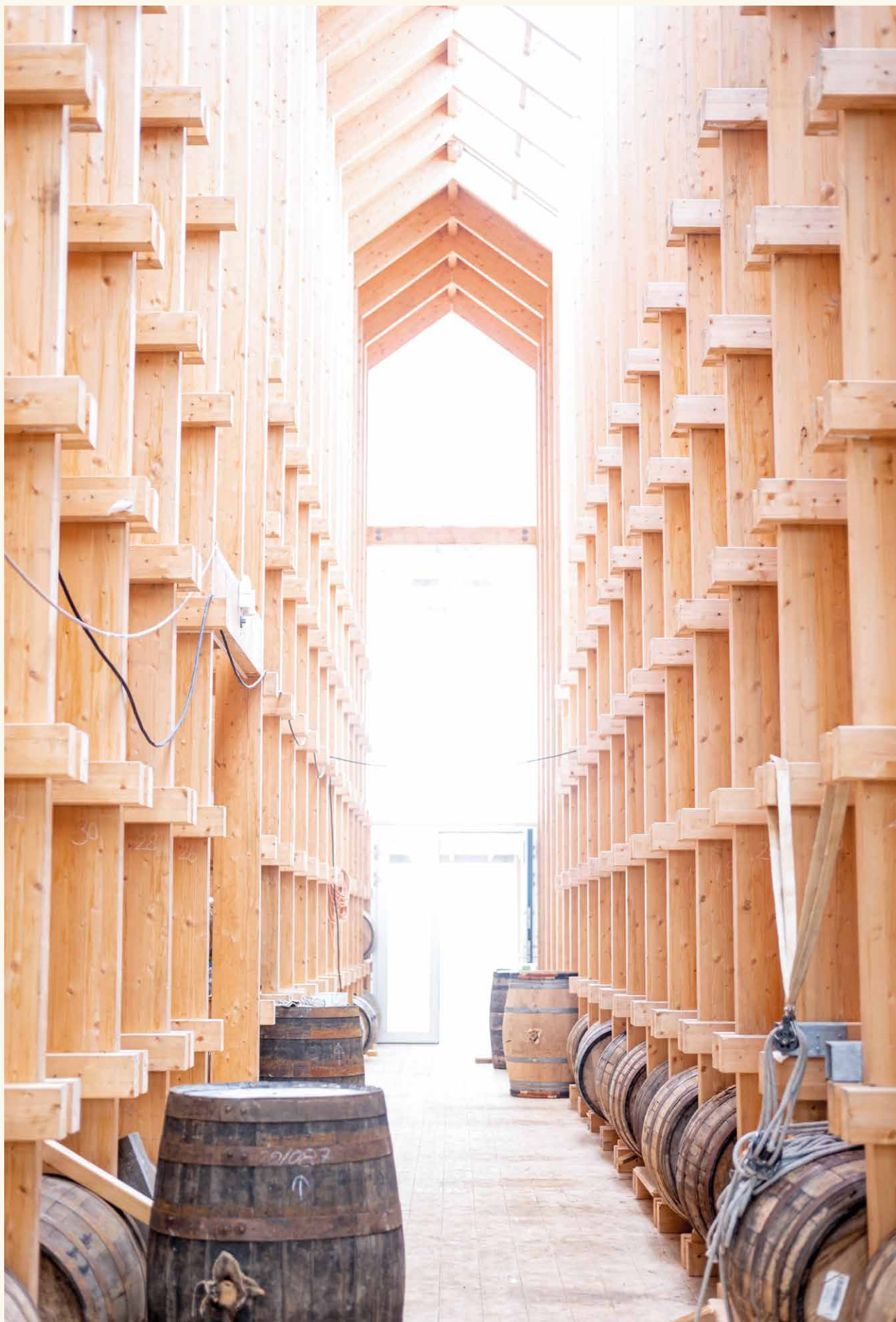
Førsteamanuensis Gro Rødne, *NTNU*

Adm. dir. Audun Øvrum, *Norsk Treteknisk Institutt*

Forskningssjef Jonas Holme, *SINTEF Byggforsk*

Daglig Leder

Pasi Aalto, *NTNU Wood*

Myken destilleri, med limtrebjelker levert av Moelven Limtre.

Treindustrien

Pb 5487 Majorstuen, 0305 Oslo
www.treindustrien.no

Adm. direktør
Heidi Finstad

Treteknisk

Pb 113 Blindern, 0314 Oslo
www.treteknisk.no

Adm. direktør
Audun Øvrum

TreFokus

Pb 13 Blindern, 0313 Oslo
www.trefokus.no

Daglig leder
Aasmund Bunkholt

TreSenteret

Høgskoleringen 6B, 7491 Trondheim
www.tresenter.no

Daglig leder ved
NTNU Wood,
Pasi Aalto

ByggSkolen

Pb 13 Blindern, 0313 Oslo
www.byggskolen.no

Arbeidende styreleder
Heidi Finstad

Grafisk produksjon:
www.lomedia.no